

ÖMRÜN TƏRS ÜZÜNÜN YAZILARI

XXI əsrin yola saldıığımız ikinci onilliyinin Azərbaycan poeziyasında ən maraqlı və gözlənilməz imzalarından biri, tam tərəddüdsüz deyirəm ki, Esmira Məhiqızıdır. Gözlənilməzlik bundadır ki, şeir yazmağa erkən başlayan, daha çox aşiq şeiri üslubuna meyil edən Esmira xanım son illərdə həm öz yaradıcılığı, həm də Azərbaycan poeziyası üçün bədii düşüncənin yeni bir ifadə səviyyəsini müəyyənləşdirib. Onun poetik düşüncəsi, yazı texnikası, sözə yeni şəkil və nizam verməsi, eləcə də düşüncə tərzinin, obrazlarının mənsub olduğu nəsildən kəskin şəkildə fərqlənməsi isə daha bir gözlənilməzlikdir. Onun yaradıcılığında başlıca keyfiyyət qarma-qarışıq düşüncələrin, durulmamış duyğuların xaosu içindən ən parlaq anları sözlə əyaniləşdirər, ömür yazılarına çevirər bilməsidir.

Ağdamda doğulmuş, uşaqlıq xatirələri indi əsirlikdə olan torpağın üstündə dolaşan Esmira xanım, cəmiyyətlə fərd, zamanla insan, tarixlə söz sənəti arasındakı münasibətlərin ağırlıq mənşələrini şeirin dilində səsləndirir, zamanın insana çəkirdiklərini obrazların yaratdığı əyani lövhələr ilə oxucuya ötürür. Onun şeirləri janrın, poetik formanın əvvəlcədən mövcud olan ölçülərindən kənarda, ifadə etdiyi fikrin, duyğunun öz ölçüləri (bəlkə də, ölçüsüzlüyü desək, daha doğru olar) ilə doğulur. Esmira Məhiqızının yazılarında formanın təzyiği hiss olunmur, o, ömrün-günün itik xatirələrini yaddaşında necə canlandırır bilirsə, eləcə də qələmə alır, hər bir xatirənin hərəkətli şəklini, görüntüsünü, heykəlini yaratmağa çalışır və yaradır. “Şəkilsiz dərdlərə”, yuvası olmayan quşun “ağacın xatirəsinə qonmasına” sözlə yenidən şəkil, rəng verməyə nail olur. Bu rəngli lövhələrin möcüzəsi isə oxucu ilə söz arasında duyğu ortaqlığı yarat-

masında, sözün duyğu yükünü oxucuya ötürməsidir.

Tərcümeyi-halı müharibənin, qaç-qovun içindən gələn Esmira xanım şeirlərində, adətən, müharibədən, qandan-qırğından söz açmır. Ancaq onun uzaq xatirələrini köhnə şəkil kimi böyüdüüb canladığı uşağın içindəki müharibənin daha qanlı, daha amansız olduğunu görürük.

Esmira Məhiqızının şeirlərindəki hüznün və xiffətin iki qaynağı var: üstündə doğma ruhların dolaşdığı torpaq itkisi; fərdi yaşantıların zamanla toqquşmasından yaranan əks-səda. İctimai yaddaşa fərdi yaddaşın rezonansı onu qayıdılması mümkün olmayan bir ünvana səsləyir...

Esmira Məhiqızının şeirlərində tez-tez xatırlanan uşağın müharibə sarsıntılarına qədər yaşadığı bir dünya var – yol, ömrün və şeirin yolu oradan başlayır. Bu yolun başlanğıcı məlum olsa da, sonu məlum deyil. Esmira xanımın şeirlərində dramatik enerjini yaradan da başlanğıcla son arasındakı ziddiyyət və qeyri-müəyyənləkdir.

Ömrün, taleyin, olmuşların, olanların və olacaqların bir-birini izlədiyi yol Esmira xanımın şeirlərinin başlıca leytmotividir. Qəfil yanıb-sönən “flaş” xatirələr məkanın və zamanın fəvqündə olan bu yolu bir anlıq işıqlandırır, bircə anlıq işıqda bütöv bir tarixin mənzərəsi canlanır. Həmin işıqda o uşağın “bir könlüdən min könlə aşiq olduğu, ən gözəl gecələrdə işıq olduğu vaxtlardan” başlayıb gəldiyi yolun ömrün tərs üzünə çıxdığını görürük... “Ulduz”un oxucularına təqdim etdiyimiz bu şeir silsiləsi də ömrün tərs üzünün yazılarıdır.

Məti OSMANOĞLU